

אפריל 2026

מסקוף

חידושים בעולם השקיפות וחופש המידע

דבר ראש היחידה עו"ד שלומי בילבסקי

ממונות וממונים יקרים,

אנחנו אחרי תקופה לא פשוטה, שלוותה בהרבה חוסר ודאות, עומס רב (פיזי ונפשי) ולחצים מכל הכיוונים לתפקד "כרגיל" גם בעבודה וגם בבית. חשוב לנו לחזק אתכן ואתכם ולהזכיר לכם שאנחנו כאן בשבילכם. שקיפות לציבור והנגשת מידע נותנים ביטחון ומייצרים אמון ולכן העבודה שאתם עושים בתחום חופש המידע חשובה ברגעים כאלה ביתר שאת. אתן ואתם נמצאים בצומת משמעותי מאוד בקשר בין הממשל לבין האזרח "הפשוט" ואנחנו מוקירים אתכם ואת ההשקעה שלכם, גם בימים קשים אלה.

גם אנחנו ביחידה חוונו אתגרים בתקופה הזו, אבל אחת מהמשימות שלנו הייתה ונותרה לספק לכם תמיכה מקצועית ולשמש מקור לידע ופרקטיקות עדכניים, כדי שתוכלו לבצע את התפקיד שלכם על הצד הטוב ביותר. בידיעון הזה מובאות פסיקות חשובות, עתירות שכדאי לשים אליהן לב, התייעצויות ותלונות שהגיעו ליחידה ויכולות לחדד נושאים עקרוניים ועוד. אנחנו מקווים שהידיעון יעזור לכם לחדד נקודות שבספק ולהמשיך להוביל יחד איתנו את תרבות השקיפות במדינת ישראל.

מה חדש?

חובת הטיפול בבקשת מידע בהיעדר פרסום דרכי תשלום אגרה

היחידה פרסמה לאחרונה את עמדתה בנושא, לפיה על אף שאחד מהתנאים לתחילת הטיפול בבקשה הוא תשלום אגרת בקשה, אם הרשות עצמה לא עומדת בחובתה להעמיד לטובת הציבור אמצעי תשלום זמינים (פרטי חשבון בנק, מערכת תשלומים ועוד), אזי יש לראות בבקשות שמוגשות לרשות כאילו שולמה עבורן האגרה ולהתחיל את הטיפול בבקשה בהתאם למועדים הקבועים בחוק גם אם טרם שולמה האגרה.

גילוי דעת בנוגע ליישום החלטת מסלה 116

גילוי הדעת מבהיר את אופן יישום החלטת הממשלה בדבר פרסום יזום של התקשרויות והיתרים בין גופים ציבוריים לפרטיים.

מהנעשה בעולם - סקירה השוואתית

בסוף 2025 פרסמנו באתר היחידה סקירה סקיפה על יישום חוק חופש המידע בארצות הברית, בריטניה, צרפת ושוודיה. הסקירה בוחנת פרמטרים רבים שנוגעים למסגרת החוקית הנורמטיבית במדינות אלה, בין השאר הרקע לחקיקה, המבנה הרגולטורי, אגרות וזמנים, סייגים למסירת המידע, תהליך הטיפול בבקשה ואפילו נושאים כמו טיפול במבקשים טורדניים והנושא היחסית-חדש בשטח - שקיפות אלגוריתמית. שילבנו בידיעון כמה פרטים מעניינים מהסקירה.

גם עמדה זו מופיעה בעמדות היחידה המפורסמות באתר

אני שואל(ת), אתם עונים

בקשות התייעצות שהגיעו ליחידה

הליכים מקבילים לקבלת מידע

שואלים אותנו לא אחת על היחס שבין קבלת מידע במסגרת הליכי גילוי מסמכים בהליכים אזרחיים לבין קבלתו לפי חוק חופש המידע. האם הליך אחד גובר על האחר? האם יש חובה לחכות שהליך אחד יסתיים לפני שפונים באפיק אחר?

בפסק הדין רע"א 8224/15 תנובה מרכז שיתופי לשיווק, תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' פרופ' ירון זליכה, המפורסם באינדקס הפסיקה, קבע בית המשפט ששני ההליכים אינם תלויים זה בזה:

"ייתכנו מצבים שבהם לא יהיה ניתן לקבל מידע מסוים במסגרת הליך אזרחי אך ניתן יהיה לקבלו מכוח הוראות חוק חופש המידע. מנגד, ייתכנו מצבים שבהם ניתן יהיה לקבל מידע מסוים במסגרת הליך אזרחי אך לא ניתן יהיה לקבלו מכוח הוראות חוק חופש המידע בשל הסייגים הקבועים בו. העובדה שלא ניתן לקבל מידע מסוים מכוח הוראות חוק חופש המידע, אין משמעותה שלא ניתן לקבל אותו מכוח תקנות סדר הדין האזרחי וכי ביחסים שבין שתי מערכות דינים אלו 'אין מלכות נוגעת בחברתה'".

מידע סביבתי המזכה בפטור מתשלום אגרות

סעיף 6א(א) לחוק חופש המידע מגדיר "מידע על איכות הסביבה" כמידע הנוגע לחומרים שנפלטו, שנשפכו, שסולקו או שהושלכו לסביבה, וכן מידע בדבר תוצאות של מדידות רעש, ריח וקרינה, ובלבד שאין מדובר במידע המצוי ברשות היחיד.

זוהי הגדרה ספציפית ומוגדרת למונח "מידע על איכות הסביבה". מדובר במידע המתייחס באופן ישיר לגורמים סביבתיים מסוימים – כגון פליטת חומרים לסביבה או תוצאות מדידות סביבתיות – ולא לכל מידע שיש לו זיקה עקיפה או רחבה לנושאים סביבתיים.

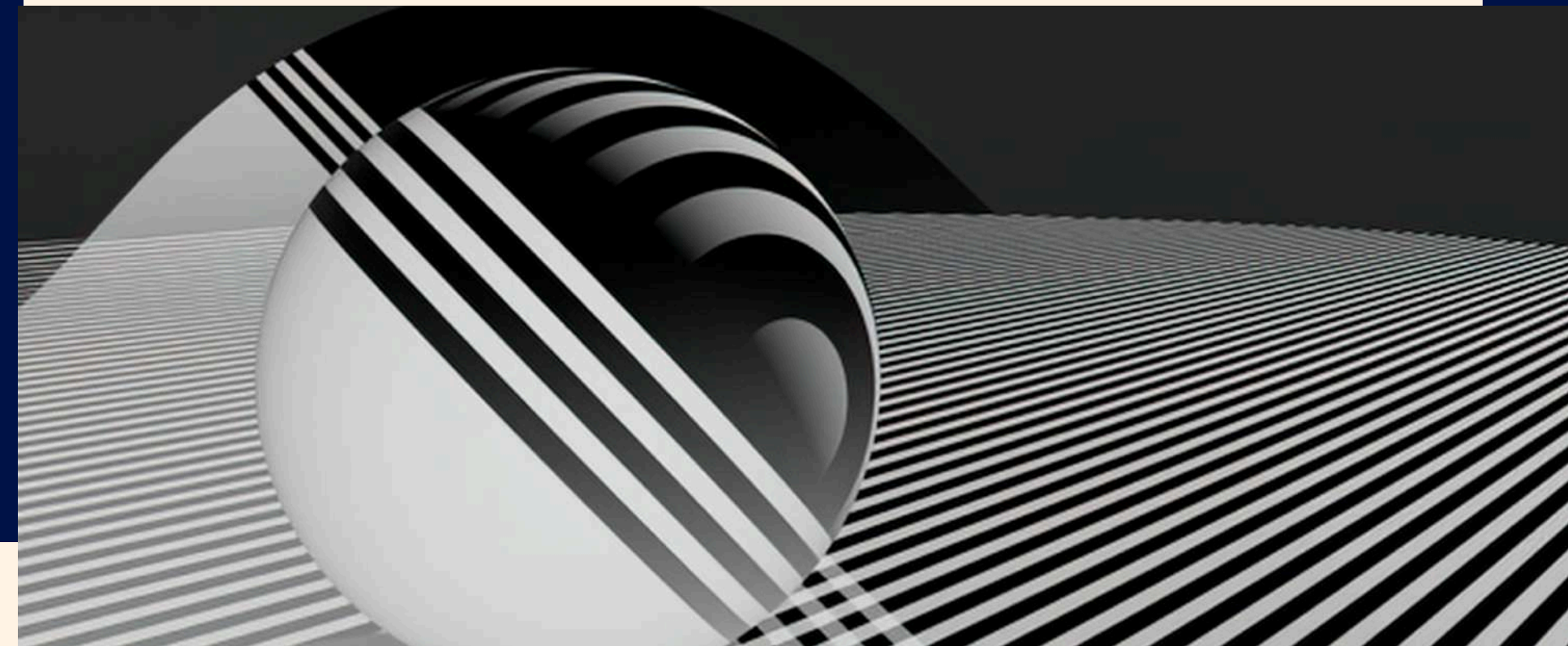
לפיכך, אין לפרש את ההגדרה ככוללת כל מידע שעשוי להיות קשור באופן עקיף להשפעות סביבתיות או לבריאות הציבור, לדוגמה – נתונים סטטיסטיים מבתי חולים בנוגע למחלות ריאות בזמן נתון. פרשנות מרחיבה כזו אינה עולה מלשון החוק, אשר מונה במפורש סוגי מידע מסוימים בלבד.

האם ניתן לחייב מגישי בקשות למידע להגיש את הבקשה באמצעות הטופס המקוון?

סעיף 7(א) לחוק חופש המידע קובע בין השאר כי "בקשה לקבלת מידע תוגש בכתב לממונה או למי שהוסמך לכך על ידו". מלשון החוק עולה כי החובה היא להגשת הבקשה בכתב ותו לא. החוק והתקנות לא הטילו חובה להגיש בקשות באמצעות טופס מקוון או טופס אחר, ולא הגבילו את הגשתן בדרכים אחרות. זכותם של מבקשי המידע להגיש בקשות למידע בכל דרך שיבחרו, לרבות במייל, ובלבד שהבקשות כפי שקבוע בחוק יוגשו בכתב וימוענו לממונה.

רשויות ציבוריות רשאיות לעודד את המבקשים לפנות באמצעות טופס מקוון או אחר כדי להקל את העבודה על הממונים, אולם יש לראות בכך המלצה בלבד ועל הרשות לטפל גם בבקשות למידע בכתב שנשלחו לממונה בדרכים אחרות.

נזכיר שיש עמדה מפורטת בנושא באתר היחידה

עת"מ 12420-07-25 אינטר-אפ מעליות בע"מ נ' רשות

התחרות ואח'

העותרת ביקשה מרשות התחרות מידע הכולל תלונות שהוגשו נגד חברות מעליות מתחרות, מסמכים ונתונים מתיק שימוע קודם משנת 2014, ומידע שעמד בבסיס דוח רשות התחרות משנת 2017. העותרת טענה כי המידע דרוש לה לצורך מימוש זכות הטיעון בהליך שימוע שמתנהל נגדה, שבמסגרתו שוקלת הרשות להכריז עליה כבעלת מונופולין.

הסוגייה המשפטית המרכזית

האם תלונות וולונטריות שהוגשו לרשות התחרות נחשבות ל"מידע שנאסף לצורכי חקירה" המוחרג מתחולת חוק חופש המידע לפי סעיף 14(א)(8)? בנוסף, האם רשאית הרשות לסרב למסירת מידע ממוחשב ישן בטענה ל"קושי של ממש באיתורו" או "הקצאת משאבים בלתי סבירה", מבלי שהציגה תשתית עובדתית המלמדת על ניסיון לחיפוש מושכל וממוקד?

טענות הצדדים

העותרת טענה שסירוב הרשות למסור את התלונות הוולונטריות אינו כדין,

שכן לשיטתה חריג ה"חקירה" בחוק מיועד רק למידע שנאסף תוך שימוש בסמכות חקירה כופה. היא הדגישה כי המידע חיוני עבורה לצורך מימוש זכות הטיעון בשימוע, במיוחד לאור העובדה שהרשות מבססת את צעדיה על ניתוח המבנה התחרותי של השוק. באשר למסמכים ההיסטוריים טענה כי אומדן 150 שעות העבודה שהציגה הרשות מנופח ושגוי, שכן הוא נשען על מתודולוגיית חיפוש גורפת ורשלנית הכוללת מונחים לא רלוונטיים במקום לבצע חיפוש ממוקד ו"חכם" במערכות הממוחשבות. לטענתה, התנהלות זו היא אכיפה בררנית ומפלה, מאחר שבמקרים דומים בעבר נאותה הרשות למסור נתונים על כמות תלונות ואף את תוכן בשינויים המתחייבים.

המשיבה טענה כי תלונות המוגשות לרשות במטרה לעורר בדיקה או חקירה הן "חומר חקירה" מעצם מהותן, ועל כן הן מוחרגות לחלוטין מתחולת החוק ללא קשר לאופן איסופן. הרשות הוסיפה כי המעבר למערכות מחשוב חדשות בשנת 2019 יצר קושי ממשי באיתור מסמכים ישנים, וכי הטיפול בבקשה בהיקפה הנוכחי יחייב הקצאת משאבים בלתי סבירה שתפגע בתפקודי הליבה של הארגון. כמו כן, הועלתה טענת סף לפיה היה על העותרת לצרף את החברות המתחרות כמשיבות לעתירה.

הכרעה

בית המשפט קיבל את העתירה באופן חלקי וקבע כי תלונות המוגשות לרשות אכיפה, גם כשהן מוגשות אליה באופן וולנטרי, הן בגדר "מידע שנאסף או נוצר לצורכי חקירה" בהתאם לסעיף 14(א)(8) לחוק חופש המידע ולכן החוק אינו חל עליהן. באשר למסמכים מההליכים הקודמים, פסק בית המשפט כי הרשות לא ביססה כנדרש את טענת ההכבדה על משאביה ולכן הורה לרשות למצות את הכלים הטכנולוגיים העומדים לרשותה כדי לבצע חיפוש מושכל וממוקד יותר, ולתת החלטה חדשה ומפורטת בנושא. בית המשפט קבע כי אי צירוף הצדדים השלישיים – החברות המתחרות לעתירה – אינו מעמיד פגם שמצדיק את דחייתה, ואין חובה חוקית לצרף אותם מלכתחילה. הובהר כי די בכך שתינתן להם הזדמנות להשמיע את טענותיהם במהלך ההליך, בהתאם לסעיף 13 לחוק, ככל שהדבר יידרש. לא נפסקו הוצאות.

עת"מ 16876-03-25 חברת עורכי דין יוסי לוי ושות' נ' רשות

שדות התעופה ואח'

עתירה שהוגשה בעקבות סירובה של רשות שדות התעופה לקבל את התנגדות העותרת למסור למשיבה 2 – או.אס.אר אר אנד די ישראל בע"מ – מידע הנוגע לזכייתה במכרז למתן שירותים משפטיים, ובפרט את הצעתה הכספית והיקף שעות ההתקשרות.

הידעת?
באנגליה ובצרפת יש הסדר חוקי להתמודדות עם בקשות טורדניות ומבקשים סדרתיים. בארה"ב ובשוודיה, בדומה לישראל, אין לכך התייחסות מפורשת בחוק.

הסוגייה המשפטית המרכזית

האם הצעה כספית שניתנה במסגרת מכרז ציבורי למתן שירותים משפטיים היא "סוד מסחרי" המוגן מגילוי לפי חוק חופש המידע? בנוסף, האם מניעיו האישיים או ה"פסולים" של מבקש המידע מהווים עילה חוקית לסירוב למסירת מידע, מקום בו לא מתקיים חריג סטטוטורי אחר בדין?

טענות הצדדים בתמצית

העותרת טענה כי הצעתה הכספית במכרז והתעריפים שהיא גובה עבור שירותיה המשפטיים הם סוד מסחרי מובהק וחשיפתם עלולה לגלות את שיטת התמחור הייחודית של המשרד ולפגוע אנושות ביכולתו להתמודד במכרזים עתידיים מול מתחרים. מעבר לכך, העותרת הדגישה כי הבקשה לקבלת המידע הוגשה בחוסר תום לב קיצוני, מתוך מטרה זרה להלך עליה אימים ולהפעיל עליה לחץ פסול לפרוש מייצוג משפטי בסכסוך אזרחי נפרד שמתנהל בין הצדדים. לשיטתה, זכות העיון במסמכי מכרז צריכה להיות מוגבלת רק למשתתפים באותו מכרז מכוח תקנות חובת המכרזים, ואין לאפשר לציבור הרחב לעקוף הגבלה זו באמצעות חוק חופש המידע.

המשיבות טענו כי המידע המוחזק בידי רשות ציבורית הוא קניינו של הציבור, ובמיוחד כאשר מדובר במכרזים, ההצעה הכספית של הזוכה אינה יכולה להיחשב כסוד מסחרי המצדיק חיסיון. המשיבות הבהירו כי חוק חופש המידע מעניק זכות רחבה לקבלת מידע ללא צורך בהצגת מניע או אינטרס אישי, ולכן שאלת המניע של המבקשת אינה רלוונטית כלל מרגע שהרשות עצמה הסכימה למסירת המידע ולא מצאה בו עילת סירוב חוקית. בנוסף, נטען כי תקנות חובת המכרזים אינן באות לצמצם את היקף השקיפות הנדרש בחוק חופש המידע, אלא מעמידות ערוץ עיון נוסף ומקביל שאינו גורע מהזכות הכללית של הציבור לדעת כיצד מחולקים כספי ציבור.

הידעת?

בצרפת ובשוודיה החוק עודכן וכולל כעת הוראות ספציפיות בנוגע לשימוש הרשויות באלגוריתמים, כולל העמדת גישה לאמצעים הטכנולוגיים המשמשים את הרשות בקבלת החלטות.

ההכרעה

בית המשפט דחה את העתירה וקבע כי גוף עסקי הבוחר להתקשר עם רשות ציבורית מוחזק כמי שמוותר מראש על פרטיות מסוימת בנוגע לתנאי ההתקשרות הכספיים שלו. נפסק כי סכום ההצעה הזוכה ומחירי הפריטים אינם סוד מסחרי, וכי לא הוכחה תשתית ראייתית לכך שחשיפת התעריפים תגלה "שיטת תמחור" ייחודית המוגנת כקניין רוחני.

בית המשפט הבהיר כי מניעיו של מבקש המידע, גם אם הם נגועים באינטרס אישי או מסחרי, אינם עילה לסירוב למסירת המידע בהיעדר חריג חוקי אחר, וכי חוק חופש המידע ותקנות המכרזים פועלים זה לצד זה בהרמוניה המרחיבה את השקיפות. בעקבות דחיית העתירה, חויבה העותרת בתשלום הוצאות המשיבות בסך 20,000 ש"ח.

עתירות

עת"מ 26-01-54842 אדלר נ' מועצה דתית באר שבע

העתירה הוגשה בעקבות סירובה של המועצה למסור מידע מפורט על אודות מדיניות גבייה חדשה שבמסגרתה נדרשו רוכשי חלקות קבר בחיים להשלים תשלומים רעיוניים שנים רבות לאחר מועד הרכישה המקורי.

הסעד המבוקש: צו עשה למסירת מידע

תאריך הגשת העתירה: 19/01/2026

עמדת העותר: דרישת התשלום שנשלחה אליו בחלוף 14

שנים ממועד הרכישה התיישנה, אינה מבוססת על מסמכים מזמן אמת ונגועה בחוסר חוקיות, תוך שהוא

מעלה חשש כי מדובר בשיטה פסולה

לגביית כספים מהציבור תחת איום

של ביטול שמירת חלקות הקבר.

לשיטתו, המידע המבוקש – הכולל

את פרטי המדיניות ורשימת האנשים

עמדת המשיבה: המשיבה (העירייה) דחתה את התנגדות העותרים בנימוק כי מסירת הסרטונים נעשית בהתאם להחלטה שיפוטית קודמת ואינה גורמת לפגיעה בזכות מוגנת המצדיקה את אי-העברתם. לטענתה, התנגדות העותרים כפי שהוגשה במקור לא הייתה מנומקת ומבוססת כנדרש. העירייה סבורה כי הסרטונים עשויים לשמש את המשיב הפורמלי לצורך ניהול הליך ערעור הבחירות באופן אפקטיבי, וכי ההחלטה למסור את המידע מאזנת נכונה בין זכות העיון לבין האינטרסים של צדדים שלישיים בנסיבות העניין.

עש"א 7036-02-26 התנועה

למען איכות השלטון בישראל נ' הממונה על חוק חופש המידע במשרד המשפטים

ערעור שהוגש לבית משפט השלום בירושלים ומצוי כעת בשלבי

המקדמיים, ובו עולה שוב למבחן שאלת אופן קביעת האגרות ודרישתן מהעותרים. טענות העותרים במקרים מעין אלו מתמקדות לרוב בחסמים כלכליים שנוצרים כתוצאה מדרישות תשלום גבוהות שאינן מלוות בפירוט מספק, דבר העלול להרתיע מבקשי מידע ולפגוע במימוש הזכות המוקנית בחוק לקבלת מידע מהרשות הציבורית.

על רקע זה, יש להדגיש בפני כלל הממונים את החשיבות הרבה ביישומם הקפדני של **נוהל 11** של היחידה הממשלתית לחופש המידע.

על פי הנוהל, על הממונה לפעול בשני שלבים עוקבים. בשלב הראשון, ככל שמתחוויר כי עלות הטיפול תעלה על סכום ההתחייבות, **יש לשלוח הודעה הכוללת הערכה משוערת ומנומקת של העלויות**, תוך עצירת הטיפול בבקשה עד לקבלת הסכמת המבקש או הפקדת ערובות. בשלב השני, עם סיום הטיפול, **הגבייה הסופית חייבת להתבסס על תיעוד ורישום בזמן אמת של שעות העבודה בפועל**, כולל פירוט מועדי ההשקעה, טיב העבודה (איתור, מיון, השחרות וכו') וזהות הגורם המבצע. הקפדה על רצף זה היא התשתית ההכרחית למניעת טעויות ולהגנה על החלטת הממונה בערכאות המשפטיות.

שקיבלו דרישות דומות – חיוני לצורך ביקורת ציבורית ובחינת הליכים משפטיים נגד המועצה, וכי ניתן להתגבר על פגיעה אפשרית בפרטיות באמצעות השחרת נתונים.

עמדת המשיבה: בקשת המידע גורפת ומהווה "מסע דיג" המצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה, הכוללת איתור, הצלבה ועיבוד של נתונים ממערכות שונות לכדי יצירת מידע חדש שאינו מוחזק כקובץ מוגמר. בנוסף, טוענת המועצה כי מסירת המידע הכספי והאישי של צדדים שלישיים תהווה פגיעה קשה בפרטיותם, וכי היקף ההשחרות הנדרש לשם כך מטיל עליה נטל אדמיניסטרטיבי שחורג מהוראות חוק חופש המידע.

עת"מ 72476-01-26 מהצרי ואח' נ' עיריית חדרה

עתירה שהוגשה על ידי שני עובדי עיריית חדרה נגד החלטת העירייה למסור לידי המשיב 2 הפורמלי שי גבאי תיעוד מצולם ממצלמות האבטחה של העירייה שבו נראים העותרים במהלך יום הבחירות לוועד העובדים.

העותרים מבקשים לבטל את ההחלטה למסירת הסרטונים הלא מטושטשים, בטענה כי הדבר יביא לפגיעה קשה בפרטיותם ובשם הטוב. **הסעד המבוקש:** להורות על ביטול החלטת המשיבה למסור את צילומי האבטחה

תאריך הגשת העתירה: 25/01/2026

עמדת העותרים: חשיפת

הסרטונים הלא מטושטשים תהווה פגיעה אנושה בפרטיותם ובשם הטוב של העותרים, שהם עובדי עירייה שנקלעו לסיטואציה לוגיסטית תמימה של העברת ציוד בחירות ריק. קיים

חשש כבד ומבוסס כי המשיב הפורמלי יפיץ את הסרטונים ברשתות החברתיות כדי לנגח את העותרים ולהציגם כמי ש"נגבו את הבחירות", כחלק מקמפיין אגרסיבי שהוא מנהל. העותרים טוענים עוד כי הצורך במידע התייתר מאחר שהמשיב כבר הגיש ערעור בחירות לרשות השיפוט, דבר המוכיח כי המידע שבידיו מספיק לביסוס טענותיו. בנוסף, נטען כי נפל פגם בהליך הטיעון מולם, שכן הטופס עליו חתמו היה מטעה ולא הבהיר את הצורך בנימוק מפורט להתנגדות.

**הידעת?
ארה"ב, שוודיה, בריטניה וצרפת
לא גובות כלל אגרה עבור הגשת
בקשת חופש מידע.**

סאחורי הקלעים

הכירו את בת אל בר, מרכזת בכירה ביחידה הממשלתית לחופש המידע

אני נשואה ואימא לילדה מתוקה. ירושלמית בנשמה – נולדתי, גדלתי והתחנכתי כאן, ואני כמובן גרה בעיר עד היום.

התחלתי את עבודתי במשרד המשפטים בתור סטודנטית במוקד השירות והמידע של המשרד. לפני כחמש שנים, לאחר ארבע שנים במוקד, עברתי ליחידה, בתקן קבוע, והשאר היסטוריה (:

העבודה ביחידה מגוונת מאוד ומזמנת לי נגיעה ומעורבות בתחומים רבים ומול אנשים רבים. אחת מהמשימות המרכזיות והחשובות שלי היא מענה לפניית ציבור – הן בטלפון והן בדוא"ל של היחידה. פונים מבקשים סיוע בבקשות שהגישו, הסבר על החוק ועל הגשת תלונה ועוד. המענה לפונים משמעותי מאוד מבחינתי – אני נותנת הכוונה וסיוע במיצוי החוק מול הרשויות.

אני משיבה גם לפניית שמגיעות מהממונים עצמם (מכלל הרשויות), מסייעת, תומכת ומכוונת אותם.

בכל שנה היחידה מפרסמת שני דוחות על יישום חוק חופש המידע – במשרדי הממשלה וברשויות המקומיות. מדובר על דוחות גדולים ומורכבים, המכילים מידע רב ואינפוגרפיקות רבות. הליך בניית הדוח גם הוא ארוך ומורכב. אני מלווה את התהליך מתחילתו ועד סופו – מהקשר הראשוני עם הממונים לשם איסוף המידע (ותזכורות למי שצריך), דרך עיבוד כל הנתונים ולבסוף הקשר השוטף עם חברת הגרפיקה שמעצבת לנו את הדוחות.

הדוחות משקפים בצורה נגישה וברורה את תמונת המצב של יישום חוק חופש המידע בישראל ומביאים לידי ביטוי את עיקרון השקיפות. הדוחות משקפים גם רשויות שאינן עומדות בהוראות החוק וממריצים את אותן

הרשויות לשפר את פעילותן.

לפי הנחיית נציבות שירות המדינה, ממונה במשרד ממשלתי יכול לשמש בתפקידו עד ל-8 שנים. כחלק מתפקידי ביחידה, אני מבצעת מעקב אחרי זמני הקדנציות של הממונים ובשתי נקודות זמן (לאחר 4 שנים בתפקיד ולאחר עוד שנתיים נוספות), אני קובעת לממונה שיחת משוב עם עו"ד שלומי בילבסקי, ראש היחידה, שבה ניתנת לממונה תמונות מצב על עבודתו ועולות נקודות לשיפור ולשימור שעליו להקפיד עליהן. בדרך זו אנו מוודאים כי הממונה ממלא את שליחותו ותפקידו כנדרש וגם שומעים את הצד שלו ואת קשייו בתפקיד ומנסים לסייע ככל הניתן.

ובפן האישי – העבודה שלי מבוססת ברובה על נהלים כתובים וברורים, אבל יש בה גם הרבה ראיית האחר. למשל, כאשר מתקשרת אל"י ממונה ומבקשת להתייעץ, אני כמובן יודעת לתת את המענה שנדרש, אבל גם יודעת להקשיב ולהבחין אם היא צריכה עצה פרקטית או אוזן קשבת כדי לשתף בדברים שקשורים לעבודה, ואני מנסה לתת את העזרה הנכונה. לפעמים הקשבה והבעת עניין נותנת הרבה לצד השני. בדומה לכך, גם כאשר אני נותנת מענה לאזרחים, יש תשובות קבועות וברורות (פועלים על פי נהלים, לפי החוק וכו'), אבל ההבדל האמיתי הוא באיך נותנים את המענה. אני תמיד מרגישה תחושת סיפוק כאשר פונה אומר לי בסוף השיחה: "תודה על מענה המהיר והאדיב", או "זה כיף לשמוע שלצד השני אכפת ממה שאני אומר או שואל, עזרת לי מאוד". זה תמיד מעלה חיוך על פניי ומכניס ערך נוסף ואנושי לעבודה. בסוף, מאחורי כל מחשב וטלפון עומד בן אדם וחשוב קודם כל לראות אותו.

יוצרות שינוי

תלונות ששינו את המשחק

בקשות לקבלת העתק מענה לפניית ציבור

בתקופה האחרונה זוהה פונה הפועל באופן שיטתי בדפוס פעולה זהה מול מספר רשויות. דפוס זה העלה סוגיות עקרוניות, אשר נדונו בין הממונים ברשויות לבין היחידה, ונבקש להבהיר את עמדת היחידה בעניין.

מבקש המידע מגיש פניות ציבור לרשויות שונות ובמסגרתן הוא מבקש לקבל "ידע". בשל מורכבות הפניות או היקפן, לא תמיד ניתן לו מענה במסגרת ערוץ פניות הציבור. בהמשך, פונה המבקש לרשות באמצעות בקשת חופש מידע, אותה הוא מסווג כבקשה למידע אישי הפטורה מתשלום אגרת בקשה, ובמסגרתה מבקש לקבל העתק מהמענה לפניית הציבור שהגיש.

מצב זה העלה שתי שאלות מרכזיות:

1. האם מדובר בבקשת "מידע" לפי חוק חופש המידע, או שמא בבקשה לקבלת "ידע" אשר יש להפנותה לערוץ פניות הציבור?
2. האם אכן מדובר בבקשה למידע אישי, הפטורה מתשלום אגרת בקשה?

עמדת היחידה:

- א. מדובר בבקשת "מידע". המבוקש הוא העתק ממענה לפניית ציבור, דהיינו מסמך קיים המצוי בידי הרשות, שהוא "מידע" כהגדרתו בסעיף 2 לחוק חופש המידע. לפיכך, יש לראות בבקשה זו בקשת חופש מידע לכל דבר ועניין, ואין להפנות את המבקש למחלקת פניות הציבור. על הממונה לפנות לגורם הרלוונטי ברשות לצורך איתור המענה שניתן, ולהעבירו למבקש. לחלופין, ככל שלא ניתן מענה לפניית הציבור, ניתן לדחות את הבקשה בהתאם להוראות סעיף 8(3) לחוק.
- ב. מדובר במידע "אישי", שכן המבוקש הוא המענה שניתן לפניית הציבור האישית של המבקש. בהתאם, הבקשה פטורה מאגרת בקשה.

הסרת הנחיה מנהלית מהאתר לצורך עדכונה

התלונה הוגשה בעקבות הסרת נוהל מאתר האינטרנט של רשות ציבורית לצורך עדכונה, כאשר במקביל נדחתה בקשת חופש מידע לקבלת הנוהל בנימוק כי המסמך מצוי בעריכה ואינו בתוקף.

עמדת היחידה היא כי אף אם אין חובה לפרסם את הנוהל לפי סעיף 6 לחוק חופש המידע מאחר שהרשות אינה פועלת לפיו בשלב זה, ובהתאם הנוהל גם הוסר מאתר הרשות, הרשות אינה פטורה מחובתה למסור את המסמך מכוח בקשת חופש מידע אם המסמך קיים פיזית ברשות.

לפיכך על הרשות למסור למבקש את המידע המבוקש, גם אם אינו עדכני או בתוקף, תוך הבהרה כי מדובר במסמך המצוי בתהליך עדכון.

בעקבות הבהרת עמדת היחידה פורסם הנוהל המעודכן באתר הרשות בתוך ימים ספורים, מוקדם מהמתוכנן, ואף נמסר למתלונן.

טופס מקוון לתשלום אגרה שהוצג כטופס להגשת בקשה

בדף חופש המידע באתר של רשות מסוימת הופיעה באופן בולט רובריקה שכותרתה "להגשת בקשות", אשר הפנתה באמצעות קישור לטופס מקוון לתשלום אגרה. בטופס זה ניתן היה גם לפרט את מהות הבקשה. בבירור שנערך התברר כי טופס זה אינו מחובר לממשק הדוא"ל של הממונה על חופש המידע ולכן בקשות מידע שהוגשו בדרך זו לא הגיעו לטיפול הממונה ולא טופלו בפועל.

היחידה הבהירה כי מאחר שהרשות היא זו שבחרה להציב את הקישור לטופס תחת הכותרת "הגשת בקשות", הרי שהציבור הוטעה לחשוב כי מדובר בערוץ רשמי להגשת בקשות חופש מידע. עוד הודגש כי אין לצפות מן האזרח הסביר להבחין בין טופס לתשלום אגרה לבין טופס להגשת בקשה. בנסיבות אלה נקבע כי על הרשות לשאת בהשלכות, ולראות בפניות שהוגשו בדרך זו בקשות מידע לכל דבר ועניין.

בעקבות הבהרת עמדת היחידה, פעלה הממונה לטפל בכל הבקשות שהוגשו בדרך זו, וכן עודכן הקישור המטעה וכעת הוא מופנה לטופס המקוון להגשת בקשות של היחידה הממשלתית לחופש המידע.

Continue

מתי ביקרת לאחרונה?

בעמוד הפייסבוק שלנו תמצאו מידע רב שמנגיש את עולם השקיפות וחופש המידע גם לאנשים שאינם מהתחום. נשמח שתעשו לנו לייק ותעקבו!

באתר שלנו תמצאו חומרים רבים שיכולים לשמש אתכם בעבודה השוטפת - אינדקס הפסיקה, החוק המוער, עמדות היחידה, הנחיות בבקשות רוחב, נוהלי היחידה ועוד.

הקורס המקוון שלנו להכשרת מסוננות וממונים על חופש המידע זמין לכם תמיד, גם כדי לרענן את החומר.

נתראה
בידיעון
הבא!

הידעת?
בכל מדינות המחקר יש התייחסות בחוק לפרסום מידע מדיונים פנימיים, בדרך כלל מאותה סיבה שגם בישראל החוק מסייג פרסום מידע זה - כדי למנוע יצירת אפקט מצנן על עובדי הרשות ולאפשר דיונים ותהליכי עבודה כנים ופתוחים.

דרישה חוזרת להמצאת אישור ניהול תקין

התקבלו מספר פניות מעמותות שטענו כי לאחר שהגישו בקשות חופש מידע בטופס המקוון וצירפו להן אישור ניהול תקין, הן התבקשו על ידי הרשויות להמציא את האישור פעם נוספת.

בבדיקה שנערכה נמצא כי מקור התקלה הוא בשינוי שנעשה לאחרונה באופן שבו מופיע המסמך המצורף בקובץ ה-PDF המופק מהטופס המקוון להגשת בקשות. כתוצאה מכך, חלק מהממונים לא הבחינו כי האישור כבר צורף לבקשה.

בעקבות הבדיקה הופקו מסקנות ונשלחה הנחיה בקבוצת ההתייעצויות של ממוני חופש המידע ובה הסבר כיצד ניתן לאתר ולצפות במסמכים שצורפו לבקשה במסגרת הטופס המקוון.

למען הנוחות, ועבור אלה שאולי פספסו, אנחנו מצרפים את ההנחיות גם פה:

בתצוגה הישנה של Adobe Acrobat

View > Show/Hide > Navigation panels > Attachments
או פשוט ללחוץ על החץ האפור משמאל ואז על אייקון האטב

בתצוגה החדשה של Adobe Acrobat

כפתור תפריט (שלושת הפסים בפניה העליונה של המסך) ואז -
View > Show/Hide > Side panels > Attachments

בשתי האפשרויות תיפתח רשימת צרופות לקובץ ה-PDF. לחיצה כפולה על כותרת הצרופה תפתח אותה.